

Mgr. Iveta Valentová, PhD., vedecký kvalifikačný stupeň IIa,
oddelenie dejín slovenského jazyka, onomastiky a etymológie,
Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i., Panská 26, 811 01 Bratislava 1

**Oponentský posudok habilitačnej práce PaedDr. Márie Belákovéj, PhD.,
TEÓRIA VYUČOVANIA VLASTNÝCH MIEN**

PaedDr. M. Beláková, PhD., sa onomastike i didaktike slovenského jazyka úspešne venuje už dlhodobo, o čom svedčia aj jej odborné a vedecké práce, ktoré doteraz z obidvoch oblastí publikovala. Habilitačná práca *Teória vyučovania vlastných mien* nadväzuje na autorkinu prácu *Vlastné meno ako príbeh a hra* (2010), rozširuje ju a dopĺňa o nové poznatky a skúsenosti. Predstavuje syntézu doterajších výsledkov autorkinho vedeckého bádania v oblasti vyučovania vlastných mien. Už v predhovore autorka uvádza prehľad prác, ktoré sa skúmanou problematikou zaoberali, ale aj teoreticko-metodologické onomastické publikácie, na ktoré nadviazala alebo z ktorých vychádza vo svojej monografickej habilitačnej práci.

V časti o onomastickej edukácii M. Beláková analyzuje genézu onomastických teórií, ich súvis s vyučovacím procesom a význam pre didaktiku vlastných mien. Druhá časť je venovaná teórii a praxi vyučovania vlastných mien, jej cieľom a východiskám, postaveniu didaktiky vlastných mien v systéme vied a jej vzťahu k ďalším pedagogickým i onomastickým subdisciplínam. Ďalej sa autorka venuje metodológii a úlohám didaktiky vlastných mien, kurikulárnemu ukotveniu a cieľom onomastickej edukácie. Zamerala sa na proprium aj ako na predmet skúmania didaktiky a elementárnej jednotky onomastickej edukácie. Súčasťou tejto časti je rozdelenie jednotlivých druhov proprií, ktoré je upravené pre edukačné účely. Niektoré okrajové druhy vlastných mien (napr. *marsonymá*, *venusonymá*, *selenonymá*) sa však zdajú byť z hľadiska vyučovania vlastných mien redundantné, nevenuje sa im osobitná pozornosť ani v onomastických výskumoch. V uvedenom členení sa miešajú rozličné kritéria triedenia jednotlivých druhov vlastných mien.

Habilitantka sa venuje aj definovaniu vlastného mena z vedeckého i didaktického hľadiska v súvislosti s propriálnou sémantikou a špecifikami vlastných mien oproti apelatívnej lexike a apelatívnej sémantike. Ponúkajú sa tu však aj iné názory, pretože hlavne v minulosti nie všetci, predovšetkým nelingvisti, vychádzali z premisy, že vlastné mená majú význam, obsah, pričom tieto názory už moderné onomastické teórie prekonali (na Slovensku a v Česku

reprezentované teoretickými východiskami najmä V. Blanára a R. Šrámka). M. Beláková kladie dôraz na to, aby sa vyučovanie vlastných mien nezužovalo len na pravopis ich začiatočných písmen, ale aby sa pozornosť venovala predovšetkým vysvetleniu základných sémantických príznakov/funkcií proprií, akými sú spoločensky podmienená identifikácia//diferenciácia, a iných špecifických príznakov a funkcií pomocou opísaných metód a úloh. Osobitné podkapitoly sú venované zvukovej a pravopisnej stránke proprií.

Vzhľadom na časti venované metódam vyučovania vlastných mien bolo by vhodné uviesť to aj v názve habilitačnej práce (napr. *Teória a metodológia vyučovania vlastných mien*, resp. *Teoretické a metodologické východiská vyučovania vlastných mien*).

Dozaista cenným prínosom sú autorkine analýzy výsledkov vlastných ankiet a prác (cvičení, úloh a diktátov) žiakov i pedagógov, na základe ktorých M. Beláková zisťovala stav doterajšieho vyučovania propriálnej lexiky i jej vnímanie žiakmi napríklad aj vo vzťahu k apelatívnej lexike. Ďalej sú to uvedené návrhy a ukážky metód a cviční pri vyučovaní vlastných mien. Výhodou je aj to, že sa dajú uplatniť nielen pri vyučovaní slovenského jazyka, ale aj pri vyučovaní vlastných mien v iných jazykoch. Publikácia bude zaujímavá nielen pre onomastikov a didaktikov, ale bude dozaista vítanou pomôckou hlavne pre pedagógov na všetkých stupňoch škôl.

Predložená práca vychádza zo súčasných moderných onomastických i didaktických teoretických východísk, prináša okrem prehľadu doterajších výsledkov z danej oblasti aj nové a potrebné poznatky predovšetkým z metodológie vyučovania vlastných mien. Po formálnej, jazykovo-štylistickej i obsahovej stránke veľmi dobrú úroveň. Drobné chyby, odporúčania a doplnenia som autorke vyznačila priamo do digitálnej podoby textu.

Záver: Habilitačná práca PaedDr. Márie Belákovovej, PhD., *Teória vyučovania vlastných mien* spĺňa kritériá, aké sa kladú na kvalifikačné práce tohto typu, preto ju **odporúčam prijať na obhajobu a po jej úspešnom obhájení udeliť PaedDr. Márii Belákovovej, PhD., vedecko-pedagogický titul *docentka v odbore odborová didaktika*.**

Bratislava

Mgr. Iveta Valentová, PhD.